

Els volts de la Dharma

La Companyia Elèctrica Dharma no para. La banda catalana que ha assolit més projecció exterior als darrers anys ho demostra amb el seu àlbum de fotos. Una prova que el periple de la Dharma pel món no entén ni de cultures ni continents. Allà on els criden, hi van. De l'est a l'oest d'Europa i al festival Rock in Rio, la nota més visible de la catapulta cap a l'èxit internacional a l'altra banda de l'Atlàntic.

Una carrera de fons. Així defineix Josep Fortuny, bateria i un dels fundadors de la Companyia Elèctrica Dharma, el camí que la formació va emprant de dos anys ençà per fires i festivals de mig món, una manera inusitada de celebrar que la seva música tampoc no ha estat flor d'un dia i que la seva consolidació i vitalitat és ratificada per més de 25 anys de dilatada trajectòria.

Sonada (2000), el 18è disc, és el material més exportable del grup: un nou capbussament en la música tradicional, ara amb la incorporació d'instruments com la tenora i el tiple, els quals fa mesos que la Dharma fa sentir en les seves gires gràcies a l'acompanyament dels músics Jordi Molina, Joan Vilajoliu i Xavier Lozano.

Tot i que el grup va penetrar simbòlicament en el sempre complicat mercat nord-americà amb actuacions a l'estat de Nova York els anys 1991 i 1993, el veritable periple de la Companyia Elèctrica Dharma pel món data del febrer de l'any passat, moment en què, encara sense els músics i el repertori de *Sonada*, van estar-se quatre dies a Hongria, on van actuar en el marc del Kalaka Folk Festival, un certamen que aplega conjunts de la música tradicional més pura i tranquil·la i formacions més properes al mestissatge. "A partir de Budapest –assenyala Joan Fortuny, saxo soprano i icona del grup– tot va venir bastant seguit. Però ha estat un treball de quatre anys: d'alguna manera estava planejat així."

Josep, el germà gran, explica en què consisteix el procés: "A força d'anar a fires de world music [estil que els identifica, com un dia se'ls va identificar amb sardana-rock, música laietana i, fins i tot, rock català], aconseguíem

que se't vagi coneixent: vam anar posant estands –al principi més senzills, després no tant...–. Però el primer any no sortia res; el segon, tampoc; i quan ja estàvem a punt de desanimar-nos del tot, van començar a sortir coses."

Coses com una gira per Eslovènia i Croàcia al febrer d'aquest any, on van recalar ja amb els temes de *Sonada* com a carta de presentació. Un parell d'actuacions a un festival a l'aire lliure d'Izola i dotze dies a cavall entre Split i Zagreb, amb sessions d'entrevistes per a televisions i premsa escrita van mantenir ocupats els membres de la Dharma. A Izola, van actuar sols amb l'aforament ple que els demanava bisos. "Ple i pagant –matisa Joan Fortuny–. Perquè una de les coses que estan més bé d'aquests certàmens és que el públic confia que l'organitzador portarà propostes interessants." Aquest viatge, val a dir, va donar peu a tot un reguitzell de records i anècdotes. La imatge més evocadora és el trajecte en vaixell d'un

El secret de la Dharma? Per Josep Fortuny, "exposar les arrels de manera 'sui generis', ser una mica políticament incorrectes"

Europa do l'Est, Europa occidental, Amèrica... les fotografies són una mostra de la bona acollida que té el conjunt. De dalt a baix i d'esquerra a dreta, una imatge general del grup i instantànies fetes a Zagreb (Croàcia), Amsterdam (Holanda), Varsòvia (Polònia), Budapest (Hongria) i Rio de Janeiro (Brasil), on van participar al famós festival Rock In Rio.

JORDI PUY / DHARMA

lloc a l'altre. "Va ser molt bonic, com un creuer per l'Adriàtic, tot ple d'illetes i veient Venècia a l'altra banda", recorda Josep Fortuny amb un somriure als llavis.

Mèxic va ser la parada que seguí, amb una immediatesa vertiginosa, el concert que la banda va descabdellar el 24 de novembre al Palau de la Música Catalana. La pallissa dels avions és el primer que els ve al cap: "L'altitud et deixa com si t'haguessis fumats quatre o cinc porros", constaten. En aquesta ocasió, la Dharma va tocar en representació de Catalunya, però la gran majoria de l'audiència no s'assabentava de què era això.

En canvi, afirmen que a Croàcia estan molt sensibilitzats amb el tema nacional. I recorden que a Zagreb "ens van demanar de fer una conferència sobre Catalunya i tot...". Tot i això, el misteri que no han pogut desxifrar és què hi feia una gran senyera al costat d'un hotel a Budapest (al final, van matar el dubte fent-s'hi una foto). En general, però, l'associació Barcelona-Espanya-toros-flamenc-terrorisme és la més abundant. I els ve a la memòria, rient, que "en traspasar la frontera amb Croàcia, un guàrdia feia: 'ETA, ETA!'. A més, sorprèn molt que no fem un tipus de música pròxim al flamenc —diuen—, mentre que musicalment estem molt més a prop de grups folk, fins i tot de Polònia —les bases folklòriques a Europa són molt similars...—, que no pas d'aquest".

A Polònia, la Dharma va entrar per la porta gran. En el marc d'un festival que se celebra cada any a Varsòvia, i enmig

El 2001 el van inaugurar a Brasil, al costat de grups com Guns N'Roses o R.E.M., dins el festival Rock in Rio

d'una mena de teatre de l'òpera, va ser l'única formació estrangera convidada al certamen, que van retransmetre per televisió el dia de Sant Esteve; la resta de participants eren músics autòctons. Tot plegat, però, es movia en l'onada de les músiques del món (world music). "Salvant les distàncies, l'actitud dels polonesos —que fa poc han recuperat la democràcia— em recordava a la de la gent de l'època de la transició aquí: l'eufòria d'haver recuperat el carrer, aquella innocència...", explica nostàlgic Josep Fortuny. "Era una mena de Canet Rock i recordava l'època en què la música no era només un negoci, com ara passa aquí, sinó que era una cosa més comunitària", afegeix.

L'esclat de Rio. Amb una prèvia estada de Nadal a casa, l'any nou del 2001 va començar al Brasil d'una manera immillorable: al festival Rock in Rio, entre un cartell internacional amb noms com ara R.E.M. o Guns N'Roses i com a únics representants de l'estat espanyol. Encara conserven l'impacte del moment. Va ser la primera vegada que tocaven envoltats de gent, com en una carpa de circ, amb 4.000 espectadors, més 25.000 més que es podien afegir al davant a mirar i en una carpa oberta a l'esplanada gran on pujaven 250.000 persones cada dia.

"La sensació d'adrenalina del públic era impressionant", recorda Joan Fortuny. De fet, Eslovènia, Croàcia i sobretot Rio, són els llocs on la Dharma ha notat més el calor del públic. I, tot i que "és com un examen, també és molt gratificant tocar davant d'un públic verge, que no et coneix de res i no té els complexos i prejudicis que té aquí sovint".

L'estada a Rio va ser d'una setmana i van actuar-hi en dues ocasions. La primera, molt més jazzística i lírica, va durar tan sols mitja hora. Josep, el bateria del grup, argumenta: "Vam pagar la novetat, perquè vam voler resumir en pocs minuts el concert que hauríem fet aquí. Però en un lloc tan gran, la concentració per a la lírica és més dura." Així doncs, l'endemà ho vam allargar a l'hora completa i es va alleugerir el repertori, i hi vam incorporar molt més

ritme. "Va ser una explosió —evoca—: a partir de la meitat del concert, el públic es va entregar totalment. Era impressionant veure com cantaven "Inana inene" com si la coneguessin de tota la vida".

Carlo Andrade és el nom del responsable de l'aventura brasilera de la Dharma. Des que un bon dia s'enamorà de la música de la banda, s'entestà a fer-los entrar al certamen de Rio tant sí com no. En la seva particular aposta, va editar dos discos amb una tria "a la brasilera" del material acumulat pel grup al llarg d'aquests 25 anys, que s'ha de distribuir, també, per tot el mercat de Llatinoamèrica, i Rock in Rio va suposar un mitjà immillorable per donar-los a conèixer.

Després de Rio, va arribar immediatament Amsterdam (amb els contrastos climàtics consegüents: van baixar de cop 40 °C), i, el 8 de setembre, Portugal, en el marc del Festa do Avante, el festival de més renom del país. La propera parada és el dijous, 27, novament a Polònia, però no tenen cap dubte a situar Rock in Rio al zenit dels festivals, pel ressò mediàtic i l'oportunitat de donar-se a conèixer que va implicar el certamen.

Però no només de la promoció i la professió viu l'home. Així que Josep Fortuny destaca la relació que la Dharma ha establert amb els músics de *Sonada*, els dos tenores i el tible. "Els viatges uneixen molt —diu—. D'alguna manera hem tornat a l'adolescència: rient tot el dia, fent conya per qualsevol cosa..."

Però què té la Dharma que no tingui qualsevol altre conjunt de música progressiva o world music? "Treballem les arrels però tenim una manera d'exposar-les molt *sui generis* —explica Josep Fortuny—. Som una mica políticament incorrectes en aquest aspecte, perquè els altres grups són més ortodoxos." Però ells prefereixen recordar les paraules entusiàstiques d'una senyora en veure'ls tocar a Mèxic, seduïda per la barreja geogràfica i temporal que s'apleguen a les tonades del grup: "Al meu seient he vist passar la història del món."